

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ της επιμελήτριας για την ελληνική έκδοση	14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση	17
ΠΡΟΛΟΓΟΣ του συγγραφέα για την 3 ^η έκδοση στην αγγλική γλώσσα	19
Ο αστικός σχεδιασμός ως διαδικασία	19
Το τέλος ενός κεφαλαίου, και η αρχή του άλλου	20
Η νέα δομή	20
Μια εξελισσόμενη δραστηριότητα	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
Η διαδικασία του αστικού σχεδιασμού: διαμορφώνοντας καλύτερους τόπους	23
Η ανάγκη για αστικό σχεδιασμό	24
Αποφεύγοντας προβλήματα	24
Αναζητώντας προνόμια – Η αξία του τόπου	29
Κατανοώντας τον αστικό σχεδιασμό	29
Ορίζοντας τον αστικό σχεδιασμό	32
Κλίμακα και αστικός σχεδιασμός	33
Ο αστικός σχεδιασμός ως πειθαρχία	34
Μια υβριδική πειθαρχία	36
Η γνώση στον αστικό σχεδιασμό	38
Παραδόσεις της σκέψης στον (διαδεδομένο) αστικό σχεδιασμό	39
Η οπτική-καλλιτεχνική παράδοση	40
Η παράδοση της κοινωνικής χρήσης	40
Η παράδοση του φτιαξίματος-του-τόπου	41
Βιώσιμη διαμόρφωση-του-τόπου	41
Τα πλαίσια φτιαξίματος-του-τόπου	45
Ερμηνεύοντας τα πλαίσια	46
Πολεοδομίες ιδιοτήτων - Πέρα από το διαδεδομένο	49
Νέα Πολεοδομία (παραδοσιακή πολεοδομία)	49
Πολεοδομία Τοπίου	52
Καθημερινή Πολεοδομία	55
Προσωρινή Πολεοδομία (τακτική, διεκδικητική, εξεγερμένη, αναδυόμενη)	56
Βιώσιμη Πολεοδομία (πράσινη, οικολογική, περιβαλλοντική)	56
Μετα-Πολεοδομία / Παραμετρική Πολεοδομία	57
Μεταξύ των Πολεοδομιών και πέρα από αυτές	60
Μια άποψη διαδικασίας	63
Η πόλη ως διαδικασία (ή Επιστήμη)	63
Ο σχεδιασμός ως διαδικασία	64
Διερευνητικό και αβέβαιο	65
Συνειδητός και ασυνείδητος σχεδιασμός	66
Το συνεχές διαμόρφωσης-του-τόπου	67
Ο αστικός σχεδιασμός στην πράξη	71
Τα επαγγέλματα του κτισμένου περιβάλλοντος	72
Οι τυραννίες της πρακτικής	73
Ο αστικός σχεδιασμός ως διασύνδεση	73
Διασυνδέοντας το αστικό περιβάλλον	73
Διασυνδέοντας τα επαγγέλματα του κτισμένου περιβάλλοντος	75
Ένα επάγγελμα, ή όχι;	76
Οι σχεδιάστριες και σχεδιαστές του αστικού χώρου	77
Τρόποι αστικού σχεδιασμού	79
Σχεδιασμός πρώτης- και δεύτερης-γραμμής	79
Πελάτες και καταναλωτές του αστικού σχεδιασμού	82
Συμπέρασμα	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Τα μεταβαλλόμενα πλαίσια για τον αστικό σχεδιασμό	85
Το τοπικό πλαίσιο: τύπος και πολιτισμός	85
Οι ποιότητες του τόπου	86
Η πολιτισμική επιρροή	88
Πόλεις ραγδαίας μεγέθυνσης	89
Πόλεις σε αναπτυσσόμενα πλαίσια	90
Αστική αναγέννηση στη Δύση	92
Διαφορές στον τόπο	93
Το παγκόσμιο πλαίσιο: βιωσιμότητα και τεχνολογία	94
Βιώσιμη ανάπτυξη (και σχεδιασμός)	94
Βραχυπρόθεσμες έναντι μακροπρόθεσμων αναγκών	95
Ο μεταβολισμός των πόλεων	97
Αρχές του βιώσιμου αστικού σχεδιασμού	99
Το φτιαξίμο-του-τόπου +	100
Βιωσιμότητα προς την ευημερία	106
Τεχνολογία (παλιά και νέα)	107

Το αυτοκίνητο και η εξάρτηση από αυτό	108
Κορύφωση της παραγωγής πετρελαίου και μετασκευή	108
Συμπαγείς πόλεις	111
Τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	114
Τεχνολογία και τόπος	116
Το επίπεδο της ψηφιακής τεχνολογίας	118
Έξυπνες πόλεις	119
Μεγάλα δεδομένα	120
Μια νέα τεχνολογική τυραννία;	122
Το πεδίο της εξουσίας: αγορά και κράτος	123
Η αγορά	123
Κατανοώντας τις αγορές	124
Η λειτουργία των αγορών	126
Αποτυχία της αγοράς και μη-τελειότητα	127
Το κράτος	129
Η πολιτική στον αστικό σχεδιασμό	130
Ιεραρχημένα, δικτυωμένα και ανοιχτή διακυβέρνηση	132
Σχέσεις κράτους - αγοράς	133
Νεοφιλελευθερισμός	137
Πόλεις σε ανταγωνισμό	137
Η περίοδος της λιτότητας και πέρα από αυτήν	140
Συμπέρασμα	142
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
Η διάσταση του χρόνου	143
Οι κύκλοι του χρόνου: βραχυχρόνια αλλαγή	144
Ο ρυθμός της ζωής και του χώρου	144
Η επίδραση των εποχών	147
Κοινωνία 24 ωρών	148
Χρονικές συνέργειες	149
Προγραμματίζοντας τον χώρο	150
Το πέρασμα του χρόνου: μακροπρόθεσμη αλλαγή	151
Πόλεις που αλλάζουν	151
Πόλεις που εξαπλώνονται	154
Ανάπτυξη προς τα έξω	154
Ανάπτυξη καθ' ύψος	157
Πόλεις που συρρικνώνονται	157
Ο ρυθμός (και η φύση) της αλλαγής	160
Μηχανιστικές και οργανικιστικές απόψεις	160
Σταδιακή αλλαγή	161
Διευκολύνοντας τη σταδιακή αθροιστική ανάπτυξη	165
Το μέρος και το όλον	167
Παραγωγικοί κώδικες	170
Ογκώδη αναπτυξιακά έργα	170
Κατατέμνοντας την ογκώδη ανάπτυξη	171
Συνεχιζόμενη εξέλιξη	173
Δύο κοσμοθεωρίες	174
Η προσωρινή πόλη: [Πολοδομία] Pop-Up, Εν-τω-μεταξύ, Τακτική, DIY, Ανταρσίας	175

Ταξινομώντας το προσωρινό	175
Μέσα στην κυρίαρχη τάση	176
Η διαχείριση της μεταβολής μέσα στον χρόνο	179
Διατήρηση	180
Συνέχεια του τόπου – μια συνεχής αφήγηση	180
Εναλλακτικές στάσεις και προσεγγίσεις στη διατήρηση	182
Απαρχαίωση	183
Ανθεκτικότητα και στιβαρότητα	189
Μεγάλη διάρκεια ζωής, χαλαρή εφαρμογή	190
Σχεδιάζοντας σε ανθεκτικότητα και στιβαρότητα	191
Ανθεκτικότητα στην καταστροφή	195
Κοινωνική αλλαγή και εξευγενισμός	196
Εξευγενισμός και σχεδιασμός	197
Εμβολιασμός ενάντια στην εξευγενισμό	199
Συμπέρασμα	200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η διάσταση της αντίληψης	201
Αντίληψη του περιβάλλοντος	201
Αίσθηση	201
Αντίληψη	203
Εικόνες (και ταυτότητες) τόπων	204
Αναγνωσιμότητα και εικονοποιησιμότητα	204
Πέρα από την εικόνα της πόλης	205
Διαφοροποίηση παρατηρητών	205
Αναγνωσιμότητα και εικονοποιησιμότητα	208
Νόημα και συμβολισμός	209
Περιβαλλοντικό νόημα και συμβολισμός	209
Σημειωτική	209
Συμβολισμός και εξουσία	211
Συμβολισμός και αρχιτεκτονική έκφραση	213
Αίσθηση του τόπου	214
Η κοινωνική κατασκευή του τόπου	214
Φαινομενολογική κατανόηση του τόπου	215
Εδαφικότητα και εξατομίκευση	217
Κοινωνικότητα και ιδιωτικότητα	218
Τα στοιχεία της ταυτότητας του τόπου	221
Α-τοπικότητα	223
Παγκοσμιοποίηση	224
Μαζική κουλτούρα	224
Χάνοντας (την προσκόλληση με) την περιοχή	225
Παράδοση κανονικότητα	225
Διαφοροποίηση των τόπων	227
Μάρκετινγκ και εμπορική ταυτότητα του τόπου	227
Εικόνες-σύμβολα και εμβληματικότητα	230
Εμβληματικά κτίρια και αστική προώθηση	231
Θεματοποίηση τόπων	233
Εφεύρεση τόπων	234
Κριτική της θεματοποίησης τόπων	235
Επικοινωνία, πειθώ και χειραγώγηση	240
Ερμηνεύοντας την επικοινωνία	240

Χάσματα επικοινωνίας.....	242
Το χάσμα ανάμεσα στους επαγγελματίες και το κοινό.....	242
Το χάσμα αρχιτεκτόνων – μη αρχιτεκτόνων	243
Το χάσμα πραγματικότητας – αναπαράστασης.....	243
Το χάσμα ισχυρών – ανίσχυρων	244
Το χάσμα σχεδιαστών – χρηστών	245
Αναπαράσταση.....	247
Μορφές αναπαράστασης.....	247
Ηθική αναπαράσταση.....	249
Συμπέρασμα.....	250

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η μορφολογική διάσταση.....251

Αστική μορφολογία	251
Εργαλεία για την κατανόηση της μορφολογίας.....	252
Μελέτες ιστών.....	252
Διαγράμματα δομημένου-αδόμητου.....	252
Η τομή.....	253
Μορφολογικά στοιχεία.....	254
Χρήσεις γης και κτιριακές δομές.....	256
Διάταξη οικοδομικών τετραγώνων / οικοπέδων.....	257
Μοτίβο ρυμοτομίας - δρόμων.....	260
Κανονικά και παραμορφωμένα πλέγματα.....	262
Κανονικά πλέγματα.....	262
Παραμορφωμένα πλέγματα.....	264
Άτυπη πολεοδομία.....	265
Εμπλοκή με το άτυπο.....	268
Ρομαντισμός και «ετερότητα» στο άτυπο.....	270
Κτίρια που ορίζουν χώρο και κτίρια αντικείμενα.....	272
Τοπόσημα και κτίρια συνοδείας.....	272

Δίκτυα δρόμων και δημόσιων χώρων.....275

Το οδικό σύστημα.....	277
Διαχωρισμός και ιεράρχηση.....	278
Οι αρτηρίες.....	279
Τα κελιά του πλέγματος.....	281
Θύλακες ανάπτυξης.....	282
Αδιέξοδα Cul-de-Sac.....	284
Συνδεδεμένα μοτίβα δρόμων.....	285

Οικοδομικά τετράγωνα.....287

Τυπο-μορφολογικές προσεγγίσεις.....	288
Μεγέθη οικοδομικών τετραγώνων.....	292
Μικρά οικοδομικά τετράγωνα.....	292
Μεγάλα οικοδομικά τετράγωνα.....	295
Σύγκριση μεγεθών οικοδομικών τετραγώνων.....	296

Οι δρόμοι ως τόποι.....299

Σχεδιάζοντας για τα αυτοκίνητα ή για τους ανθρώπους.....	301
Προβλήματα και δυνατότητες.....	301
Λόγοι αισιοδοξίας.....	303
Από τις αρτηρίες στους δρόμους και	

τα βουλεβάρτα.....	305
Ολοκληρωμένοι δρόμοι.....	306
Χώροι κοινής χρήσης.....	307
Συμπέρασμα	310

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η οπτική διάσταση.....311

Τέχνη, ομορφιά και αισθητική προτίμηση.....311

Ομορφιά.....	312
Το ζήτημα της ομορφιάς.....	312
Δικαίωμα στην ομορφιά;.....	314
Αρχές αισθητικής τάξης.....	315
Η κιναισθητική εμπειρία.....	321

Οπτικές ποιότητες του τόπου.....324

Δημιουργώντας θετικό χώρο.....	325
Περικλείοντας χώρο.....	327
Δρόμοι και πλατείες.....	328
Η πλατεία.....	329
Οι αρχές του Camillo Sitte.....	330
Η τυπολογία του Paul Zucker.....	332
Τυπολογίες σε επίπεδα.....	334
Ο δρόμος.....	335
Ποιότητες του υλικού χώρου.....	335
Τυπολογίες των δρόμων.....	337
Αστικό τοπίο.....	341

Οπτικά στοιχεία που ορίζουν τον χώρο.....348

Αστική αρχιτεκτονική.....	348
Προσώψεις: ύψος και σχεδιασμός.....	349
Ένταξη.....	352
Ογκομετρικός χαρακτήρας.....	354
Οπτικός χαρακτήρας.....	356
Κοινωνικός και λειτουργικός χαρακτήρας.....	361
Τοπίο.....	362
Δέντρα και βλάστηση.....	364
Δαπεδοστρώσεις.....	367
Αστική επίπλωση.....	370

Συμπέρασμα.....376

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Η κοινωνική διάσταση.....377

Άνθρωποι και χώρος.....377

Το καθοριστικό, το δυνατό, το πιθανό.....	377
Ανθρώπινες ανάγκες και επιλογές.....	379
Ορισμός του δημόσιου χώρου.....	382
Δημόσιος χαρακτήρας.....	384
Δημόσια ζωή.....	388
Το δημόσιο πεδίο.....	388
Προσβάσιμο δημόσιο πεδίο.....	390
Το δημοκρατικό δημόσιο πεδίο.....	391
Η παρακμή του δημόσιου πεδίου;.....	394
Ιδιωτικοποίηση του δημόσιου χώρου.....	395
Ένα νέο αφήγημα.....	396
Νέες μορφές δημόσιου χώρου.....	400

Γειτονιές	402
Ποιότητες γειτονιών	405
Γειτονιά και κοινότητα	406
Γειτονιές και όρια	407
Μεικτές κοινότητες	409
Οι προκλήσεις στην επίτευξη της κοινωνικής ανάμειξης	409
Υποστήριξη της ποικιλίας στη γειτονιά	410
Μια δικαιολόγηση της βιωσιμότητας	412
Ασφάλεια και προστασία	412
Φόβος θυματοποίησης	413
Διαχωρίζοντας κοινότητες	413
Οι περιφράξεις στην Κίνα	415
Εγκληματικότητα, διατάραξη και απρέπεια	417
Προσεγγίσεις στην πρόληψη της εγκληματικότητας	418
Μέθοδοι περιορισμού των ευκαιριών	418
Κριτικές για τον περιορισμό των ευκαιριών	422
Τρόμος και στρατιωτική πολεοδομία	424
Αποκλεισμός, ένταξη και έλεγχος του χώρου	426
Αποκλεισμός και χώρος	427
Αποκλεισμός συμπεριφορών	427
Αποκλεισμός μέσω του σχεδιασμού	430
Αποκλείοντας ανθρώπους	432
Αναπηρία, γήρανση και αποκλεισμός	433
Περιβάλλον αναπηρίας ή χωρίς εμπόδια	433
Αναγνωρίζοντας ποικίλες ικανότητες	435
Κινητικότητα, πλούτη και αποκλεισμός	437
Αποκλεισμός των νέων	438
Παιδιά	438
Έφηβοι	440
Νεαροί ενήλικες	441
Πολιτισμική και σεξουαλική ετερότητα και δημόσιος χώρος	442
Αναπαριστώντας την πολιτισμική ετερότητα	443
Εξυπηρετώντας την πολιτισμική αλληλεπίδραση	444
Αναστοχασμός για τη σεξουαλική ταυτότητα	445
Έμφυλες προσεγγίσεις	446
Στοχεύοντας σε συμπεριληπτικά και δίκαια τοπία	449
Η «αστυνόμευση» του δημόσιου χώρου	451
Συμπέρασμα	453

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η λειτουργική διάσταση

Μετακίνηση	456
Κίνηση οχημάτων και πεζών	456
Χώρος και μετακίνηση	459
Το συντακτικό του χώρου	460
Κριτική στο συντακτικό του χώρου	463

Σχεδιάζοντας (καλύτερους) «τόπους ανθρώπων»

Μετακίνηση και δραστηριότητα	468
Οπτική διαπερατότητα	468

Δραστηριότητες στον δημόσιο χώρο	471
Άνεση και χαλάρωση	471
Παθητική και θετική εμπλοκή	472
Ανακάλυψη και επίδειξη	478
Σχεδιάζοντας τις άκρες	481
Ενεργά μέτωπα	483
Η πόλη στο επίπεδο του ματιού	485
Συναλλακτικές ποιότητες και μεγάλα κουτιά	488
Μεικτή χρήση και πυκνότητα	492
Ανάμειξη χρήσεων	492
Σχεδιάζοντας στην ανάμειξη χρήσεων	495
Κτίζοντας πυκνά και ψηλά	499
Πυκνώνοντας τις πόλεις	500
Σχεδιάζοντας πυκνότερα	505
Ψηλά κτίρια	508
Περιβαλλοντικός σχεδιασμός	511
Το μικροκλίμα	511
Σχεδιάζοντας για ηλιασμό και σκίαση	512
Κίνηση του αέρα – το περιβάλλον των ανέμων	514
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	516
Φως και φωτισμός	519
Φυσικό φως	519
Τεχνητός φωτισμός	520
Σχεδιάζοντας πιο υγιεινό περιβάλλον	521
Η υγεία (και η ευτυχία) ως στρατηγική μέριμνα του σχεδιασμού	522
Μόλυνση του αέρα	522
Υγεία και ευτυχία	523
Η αξία ενός υγιεινού τοπικού περιβάλλοντος	525
Συντριπτικά στοιχεία	527
Περιβάλλον που προωθεί την υγεία	529
Το πρωτεύον δίκτυο	531
Πράσινη υποδομή	532
Ποσότητα	532
Ποιότητα	533
Μπλε υποδομή	534
Σχεδιασμός οδών και πεζοδρομίων	536
Αλλαγή παραδείγματος	537
Σχεδιάζοντας για περπάτημα	541
Σχεδιάζοντας για ποδήλατο (πατίνι και σκέιτμπορντ)	543
Στάθμευση	546
Ιδιωτικές και κοινής ωφελείας εξυπηρετήσεις	550
Συμπέρασμα	551

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Η διάσταση της διακυβέρνησης του σχεδιασμού

Γιατί ο δημόσιος τομέας παρεμβαίνει στον σχεδιασμό	553
Κανονισμοί ως υποκατάστατο του σχεδιασμού	555
Κατανοώντας την «ποιότητα» στη διακυβέρνηση	555

του σχεδιασμού	557	Επιστασία	629
Ξετυλίγοντας τη διακυβέρνηση του σχεδιασμού ...	558	Διαχείριση τόπων	629
Η δημόσια συζήτηση για τη διακυβέρνηση		Παρακολουθώντας την ποιότητα	633
του σχεδιασμού	559	Συμπέρασμα	634
Διαμορφώνοντας το περιβάλλον λήψης			
αποφάσεων	561		
Πώς πρέπει να γίνεται η παρέμβαση;	562	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
Το φάσμα της διακυβέρνησης		Η διάσταση της παραγωγής του τόπου	635
του σχεδιασμού	564	Ανάπτυξη κτηματαγοράς	635
Διακυβέρνηση γενικά ή με προτάσεις		Κατανοώντας την αναπτυξιακή διαδικασία	637
σχεδιασμού	565	Το μοντέλο «ανάπτυξης του σωλήνα»	638
Προς μια διακυβέρνηση εποικοδομητικής		Η έναρξη: αναπτυξιακές πιέσεις	
εμπλοκής	566	και προοπτικές	638
Μια προσέγγιση βάσει εργαλείων	568	Αναπτυξιακή εφικτότητα	641
Μια τυπολογία για τη διακυβέρνηση		Υλοποίηση: κατασκευή, μάρκετινγκ	
του σχεδιασμού	569	και διάθεση	645
Εγκαθιστώντας μια κουλτούρα αστικού		Βγάζοντάς τα πέρα με το συνεχές	
σχεδιασμού	570	διαμόρφωσης-του-τόπου	646
Εμπλοκή της κοινότητας	570	Αναπτυξιακοί ρόλοι	647
Τεχνικές ενεργού συμμετοχής	572	Παραγωγοί	649
Οι προκλήσεις της συμμετοχικότητας	577	Ιδιοκτήτες γης	649
Κατανοώντας το τοπικό συγκείμενο	579	Εργολάβοι-επενδυτές αναπτυξιακών έργων ..	652
Ανάλυση στρατηγικής κλίμακας	580	Χρηματοδότες έργων ανάπτυξης	658
Ανάλυση με βάση την περιοχή και		Εταιρίες και συμπράξεις ανάπτυξης/	
το οικόπεδο	582	αναγέννησης	660
Αναπαραστάσεις ανάλυσης (και σύλληψης) ...	586	Σύμβουλοι ανάπτυξης	662
Χρησιμοποιώντας άτυπα εργαλεία	588	Κατασκευαστές	663
Εργαλεία δεδομένων	593	Καταναλωτές	663
Εργαλεία γνώσης	593	Επενδυτές	663
Εργαλεία προώθησης	594	Ένοικοι και χρήστες/χρήστριες	665
Εργαλεία αξιολόγησης	595	Όμοροι ιδιοκτήτες	667
Εργαλεία υποστήριξης	596	Το γενικό κοινό – η κοινότητα	667
Εργαλεία εξερεύνησης στον σχεδιασμό	597	Δρώντες στη διακυβέρνηση του σχεδιασμού	667
Τα επίσημα εργαλεία	598	Ανάπτυξη και ποιότητα τόπου	670
Δύο βασικά συστήματα	598	Τα χάσματα παραγωγών-καταναλωτών	671
Οδηγίες	601	Κατάλληλη και βιώσιμη ποιότητα	673
Ταξινομώντας τις οδηγίες σχεδιασμού	601	Το χάσμα εργολάβου-σχεδιαστή	675
Γενικές οδηγίες σχεδιασμού	606	Μεταβαλλόμενες σύνθετες σχέσεις	
Οδηγίες σχεδιασμού με προτάσεις για		εξουσίας	676
συγκεκριμένες περιοχές μελέτης	610	Ο αγώνας για χώρο δυνατοτήτων	677
Σχεδιάζοντας οδηγίες	617	Η εξουσία όσων σχεδιάζουν	682
Κίνητρα	618	Ποιότητα και αξία του τόπου	683
Έλεγχος	621	Ο σχεδιασμός ως συλλογική δράση	685
Η σημασία της καλής ρύθμισης	622	Επιστρέφοντας στην αξία του τόπου	687
Επισκόπηση του σχεδιασμού	624	Συμπέρασμα	690
Αξιολογώντας προτάσεις αναπτυξιακών			
έργων	626		
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ			691